

Recenzent – Referee:
Prof. dr hab. Jarosław Buszko

Tłumaczenie na język angielski – Translation into English: Rafał Bernard
Korekta tekstów angielskich – English editorial revision: Robert Kippen

Fotografia na okładce – Cover photo: *Nehalennia speciosa*, Iglica mała, pierścień kopulacyjny
– Sedgling, a copulation wheel (fot. – phot. Bogusław Daraż)

Zrealizowano i wydano ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w ramach projektu badawczego nr 2 P04C 129 29

Preparation and publication grant-aided by the Ministry of Science and Higher Education
within the project No. 2P04C 129 29

Sugerowany sposób cytowania – Suggested citation:

Po polsku:

Bernard, R., Buczyński, P., Tończyk, G., Wendzonka, J., 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

In English:

Bernard, R., Buczyński, P., Tończyk, G., Wendzonka, J., 2009. A distribution atlas of dragonflies (Odonata) in Poland. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

Copyright © Rafał Bernard, Paweł Buczyński, Grzegorz Tończyk, Jacek Wendzonka, Poznań 2009

ISBN 978-83-61320-54-8

Bogucki Wydawnictwo Naukowe
ul. Górna Wilda 90, 61-576 Poznań
tel. +48 61 8336580
fax +48 61 8331468
e-mail: bogucki@bogucki.com.pl
www.bogucki.com.pl

Druk i oprawa:
Unidruk
ul. Przemysłowa 13
62-030 Luboń

Rozmieszczenie gatunków

Objaśnienia do map UTM

Białe kółka – dane pochodzą z okresu historycznego, do roku 1990 włącznie;

Czarne kółka – dane pochodzą z okresu współczesnego, tj. z lat 1991–2008;

Szare kółka – dane pochodzą z obu okresów, historycznego i współczesnego.

Znak zapytania (?):

- na mapach gatunków *Anax ephippiger* i *Sympetrum meridionale* wskazuje na brak pewności, że gatunek został prawidłowo oznaczony, choć jest to prawdopodobne;
- na mapie *Cordulegaster bidentata* wskazuje na nieprecyzyjne dane dotyczące trzech małych obszarów, dane te nie pozwalają na ustalenie, ile kwadratów i które z nich powinny być zaznaczone jako zajęte przez gatunek.

A – liczba oraz względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku w okresie historycznym (liczba kwadratów ze stwierdzonym gatunkiem/liczba wszystkich kwadratów, dla których istnieją dane z danego okresu $\times 100\%$);

B – liczba oraz względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku w okresie współczesnym (liczony jak wyżej);

C – liczba i względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku (liczony jak wyżej dla całego okresu objętego „Atlasem”);

D – liczba stwierdzonych stanowisk gatunku.

Distribution of species

Explanations to the UTM maps

White circles – data collected in the historical period up to 1990;

Black circles – data collected in the current period, i.e. between 1991 and 2008;

Grey circles – data collected in two periods, both historical and current.

A question mark (?):

- in the species *Anax ephippiger* and *Sympetrum meridionale* indicates a lack of total certainty that the species was correctly identified, however, it is probable;
- in the species *Cordulegaster bidentata* indicates imprecise data concerning three small areas (the data are insufficient to indicate how many squares and which squares should be marked as being occupied).

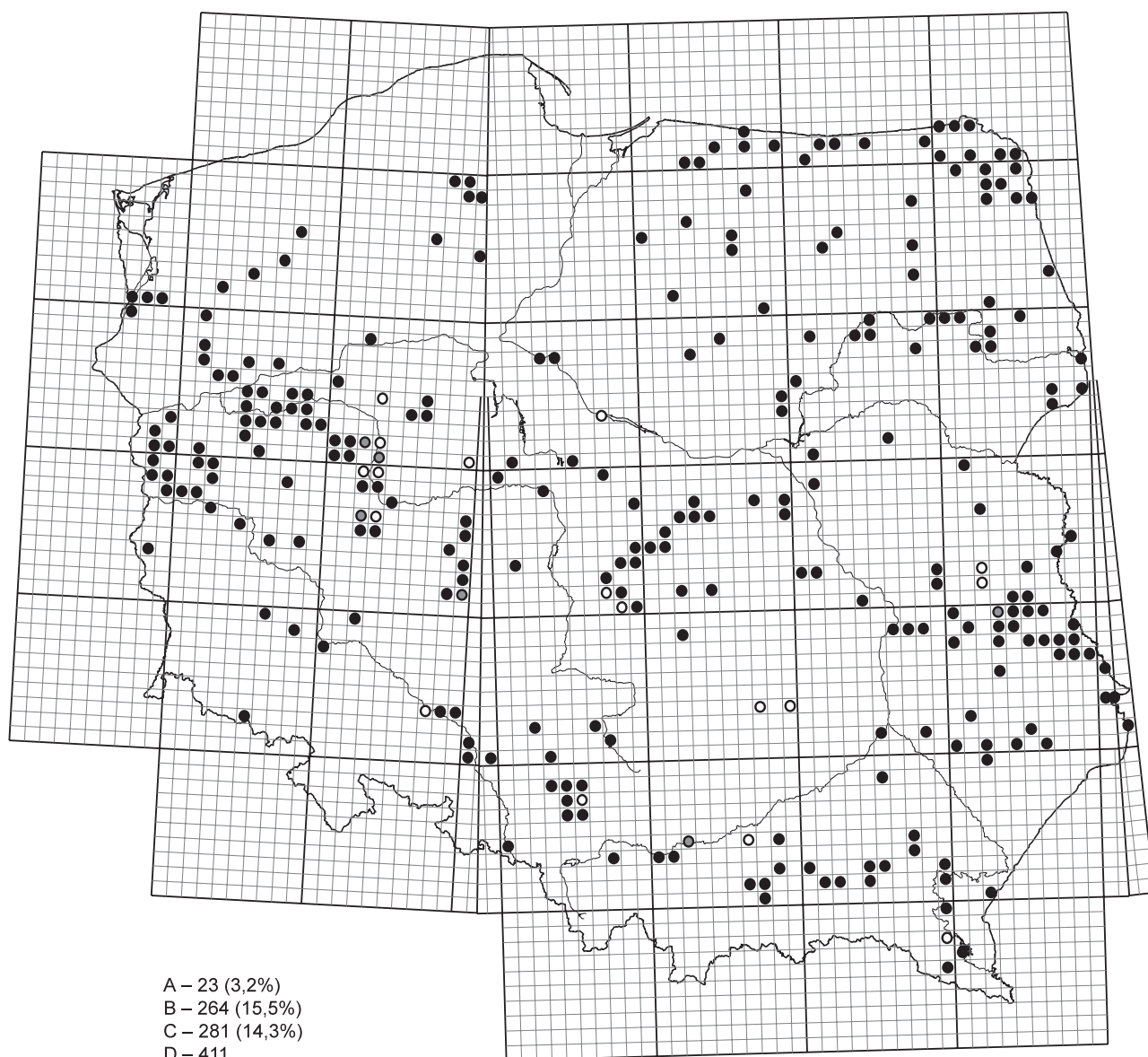
A – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares recorded in the historical period (the number of known occupied squares / the number of all studied squares $\times 100\%$);

B – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares recorded in the current period;

C – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares for the whole period included in the Atlas;

D – the number of recorded localities of the species. In A, B and C a comma is used as the decimal separator.

Erythromma viridulum (Charpentier, 1840)

W przeszłości gatunek prawdopodobnie umiarkowanie rozprzestrzeniony. W ostatnich 2–3 dekadach rozszerzył szerokim frontem zasięg ku północy o 100–300 km. Obecna północna granica zasięgu biegnie wzdłuż północnej granicy Polski, a zapewne już ją przekroczyła. Aktualnie gatunek rozprzestrzeniony, a biorąc pod uwagę bardzo prawdopodobne występowanie w północno-zachodniej i południowo-zachodniej Polsce – szeroko rozprzestrzeniony. Natomiast prawie nie zasiedla gór oraz częściowo pogórzy. Jako rodzimy najwyżej stwierdzony do 560 m n.p.m.

W skali kraju obecnie rozpowszechniony. Na dużych obszarach, np. w środkowo-zachodniej Polsce, nawet pospolity.

Często tworzy duże populacje, największe w eutroficznym, płytszych jeziorach i ekstensywnie użytkowanych lub zarzuconych stawach. Poza tym występuje w innych rodzajach wód stojących, a nawet wolno płynących. Związany z obfitą roślinnością zanurzoną, okresowo pojawiającą się przy powierzchni, w pierwszej kolejności z *Ceratophyllum*, w drugiej z *Myriophyllum*.

Oczobarwnica mniejsza

Small Redeye

In the past, probably moderately widespread. In the last 2–3 decades has expanded its range on a wide front 100–300 km north. The present extent limit runs along the Polish northern border, or probably has already crossed it. At present, the species is widespread, and considering a very probable occurrence in northwestern and southwestern Poland even very widespread. However, almost absent from the mountains and partly from the foothills of the South. As native recorded up to 560 m.

On a national scale, presently fairly common. In large areas, e.g. in midwestern Poland, even common.

Frequently occurs in large populations, the largest in eutrophic, shallower lakes and extensively used or abandoned aquaculture ponds. Besides these, inhabits many other standing, and even slow-flowing waters. Related to abundant aquatic submerged vegetation periodically appearing on the water table, first of all with *Ceratophyllum*, at the second place *Myriophyllum*.